

Adolygiad Dilynol Gofal Sylfaenol – Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan

Blwyddyn archwilio: 2022

Dyddiad cyhoeddi: Rhagfyr 2023

Cyfeirnod y ddogfen: 3654A2023

Paratowyd y ddogfen hon fel rhan o waith a gyflawnir yn unol â swyddogaethau statudol.

Mewn achos o dderbyn cais am wybodaeth y gall y ddogfen hon fod yn berthnasol iddo, tynnir sylw at y Cod Ymarfer a gyhoeddwyd o dan adran 45 o Ddeddf Rhyddid Gwybodaeth 2000. Mae'r cod adran 45 yn nodi'r arfer wrth ymdrin â cheisiadau a ddisgwylir gan awdurdodau cyhoeddus, gan gynnwys ymgynghori â thrydydd partïon perthnasol. O ran y ddogfen hon, mae Archwilydd Cyffredinol Cymru ac Archwilio Cymru yn drydydd partïon perthnasol. Dylid anfon unrhyw ymholiadau ynghylch datgelu neu aildefnyddio'r ddogfen hon at Archwilio Cymru yn swyddog.gwybodaeth@archwilio.cymru.

We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English. Corresponding in Welsh will not lead to delay. Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg. Ni fydd gohebu yn Gymraeg yn arwain at oedi.

Mae'r ddogfen hon hefyd ar gael yn Saesneg. This document is also available in English.

Cynnwys

Adroddiad cryno	
Cyflwyniad	4
Negeseuon allweddol	6
Argymhellion	8
Adroddiad manwl	
Gweithredu argymhellion archwilio blaenorol	9
Gwelededd lefel bwrdd a chanolbwyntio ar ofal sylfaenol	14
Y gallu a'r gallu i gyflawni blaenoriaethau lleol a chenedlaethol	16
Atodiadau	
Atodiad 1 – Dulliau archwilio	19
Atodiadau 2 – 2019 argymhellion archwilio	21
Atodiad 3 – Ymateb sefydliadol	24

Adroddiad cryno

Cyflwyniad

- 1 Gofal sylfaenol yw'r pwynt cyswllt cyntaf i'r rhan fwyaf o bobl sy'n defnyddio gwasanaethau iechyd yng Nghymru. Mae'n cwmpasu ystod eang o wasanaethau, a ddarperir yn y gymuned gan amrywiaeth o ddarparwyr, gan gynnwys Meddygon Teulu (meddygon teulu), fferyllwyr, deintyddion, optometryddion, yn ogystal â gweithwyr proffesiynol eraill o'r sectorau iechyd, gofal cymdeithasol a gwirfoddol.
- 2 Yn 2018-19, adolygodd yr Archwilydd Cyffredinol ofal sylfaenol ar draws pob Bwrdd Iechyd yng Nghymru, gan ganolbwyntio'n benodol ar ymarfer cyffredinol. Roedd y gwaith hwnnw'n canolbwyntio ar gynllunio strategol, buddsoddiad, gweithlu, goruchwyliaeth ac arweinyddiaeth, a pherfformiad.
- 3 Canfu ein Hadolygiad o Ofal Sylfaenol ym Mwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan (y Bwrdd Iechyd) yn 2019 fod ganddo gynlluniau cynhwysfawr ar gyfer gofal sylfaenol a chymunedol a'i fod yn gwneud cynnydd cyson tuag at weithredu elfennau allweddol y weledigaeth genedlaethol. Er bod lefelau perfformiad yn uwch na'r cyfartaledd ar gyfer llawer o ddangosyddion, roedd pwysau cynyddol ar y gweithlu yn herio cynaliadwyedd gwasanaethau meddygon teulu craidd mewn rhai ardaloedd. Roedd y Bwrdd Iechyd wedi asesu heriau'r gweithlu mewn rhai practisau ac roedd yng nghampau cynnar datrysiadau profi. Cafodd cynlluniau Rhwydwaith Gofal Cymdogaeth eu llywio gan gynlluniau Gofal Sylfaenol, ond nid oedd y rhwydweithiau'n gwbl aeddfed. Er gwaethaf trefniadau arweinyddiaeth cryf, nid oedd dangosyddion perfformiad cyfyngedig yn caniatáu goruchwyllo pob maes gofal sylfaenol ac roedd lle i ganolbwyntio mwy ar ofal sylfaenol ar lefel y Bwrdd. Canu ein gwaith yn 2019 hefyd enghreifftiau o adnoddau'n symud yn agosach at adref a'r nod oedd cynyddu buddsoddiad mewn gofal sylfaenol. Fodd bynnag, argymhellodd ein hadroddiad fod angen gwneud mwy i ffurfio llinell sylfaen o'r buddsoddiad a'r defnydd o adnoddau.
- 4 Mae'r dirwedd ar gyfer gofal sylfaenol yng Nghymru wedi newid ers ein hadolygiad gwreiddiol yn 2019:
  - mae Llywodraeth Cymru wedi cyhoeddi ei chynllun hirdymor ar gyfer iechyd a gofal cymdeithasol - Cymru Iachach. Mae'r cynllun yn tynnu sylw at rôl hanfodol gofal sylfaenol wrth helpu i wireddu'r uchelgais o greu dull system gyfan ddi-dor gyda gwasanaethau wedi'u cynllunio o amgylch pobl, yn seiliedig ar eu hanghenion, eu cefnogi i aros yn iach ac nid dim ond darparu triniaeth pan fyddant yn mynd yn sâl. Mae hyn yn golygu bod mwy o wasanaethau a ddarperir yn draddodiadol mewn ysbyty yn cael eu symud i'r gymuned i ddarparu gofal gartref neu'n agosach at adref i dynnu pwysau oddi ar ysbytai a lleihau'r amser y mae pobl yn aros i gael eu trin.
  - y Rhaglen Strategol ar gyfer Gofal Sylfaenol yw'r ymateb a'r cyfraniad gofal sylfaenol i Gymru gyfan i 'Cymru Iachach'. Mae'n nodi chwe ffrwd waith:
    - canolbwyntio ar atal a lles 'salwch';
    - Datblygu mynediad 24/7 at wasanaethau;

- manteisio ar ddata a thechnolegau digidol;
  - cryfhau'r gweithlu a datblygiad sefydliadol;
  - gwella cyfathrebu ac ymgysylltu; a
  - datblygu gweledigaeth 'lefel clwstwr' a galluogi trawsnewid gwasanaethau.
- ym mis Chwefror 2023, nododd y Bwrdd Gofal Sylfaenol Cenedlaethol, sy'n goruchwyllo'r Rhaglen Strategol ar gyfer Gofal Sylfaenol, fod gwaith yn mynd rhagddo ar gyflymder amrywiol ym mhob ardal Bwrdd Iechyd. Yn cyd-fynd â hyn, mae pryderon ehangach ynghylch gallu Timau Gwasanaethau Gofal Sylfaenol canolog o fewn y Byrddau Iechyd i gyflawni blaenoriaethau sefydliadol, yn ogystal â gwelededd lefel Bwrdd a chanolbwyntio ar ofal sylfaenol.
  - Mae Llywodraeth Cymru wedi dechrau ar raglen uchelgeisiol o ddiwygio contractau ar draws y Gwasanaethau Meddygol Cyffredinol, Deintyddiaeth, Fferylliaeth Gymunedol ac Optometreg i:
    - sicrhau bod gwasanaethau gofal sylfaenol yn gynaliadwy;
    - gwella mynediad cleifion at wasanaethau gofal sylfaenol;
    - atgyfnerthu'r ffocws ar ansawdd ac atal;
    - galluogi gwaith clwstwr i gynllunio a darparu gwasanaethau; a
    - chryfhau'r gweithlu.
  - Effeithiwyd yn ddifrifol ar wasanaethau gofal sylfaenol gan bandemig COVID-19. Er bod yr argyfwng iechyd cyhoeddus uniongyrchol wedi ymsuddo, mae darparwyr gofal sylfaenol yn parhau i wynebu heriau wrth iddynt adfer ac ad-drefnu eu gwasanaethau gyda'r nod o ymateb i anghenion a disgwyliadau'r cyhoedd mewn byd wedi'r pandemig.
- 5 Mae ein hadolygiad wedi canolbwyntio'n bennaf ar asesu i ba raddau y mae'r Bwrdd Iechyd wedi gweithredu ein hargymhellion ar gyfer 2019. Fodd bynnag, rydym hefyd wedi gwneud rhywfaint o waith ychwanegol i ystyried y graddau:
- mae gan Dîm Gwasanaethau Gofal Sylfaenol canolog y Bwrdd Iechyd y gallu a'r gallu priodol (o ran gwybodaeth, sgiliau a phrofiad) i gyflawni blaenoriaethau lleol a chenedlaethol, yn ogystal â rheoli anghenion gweithredol a busnes o ddydd i ddydd; a
  - mae'r Bwrdd a/neu ei bwyllgorau yn ystyried materion yn rheolaidd sy'n ymwneud â chynllunio, perfformiad, risgiau a chyfleoedd sy'n gysylltiedig â gwasanaethau gofal sylfaenol y Bwrdd Iechyd.
- 6 Mae'r dulliau a ddefnyddiwyd gennym i gyflawni ein gwaith wedi'u crynhoi yn **Atodiad 1**.

Canfyddiadau allweddol

- 7 Ar y cyfan, gwelsom fod y **Bwrdd Iechyd wedi gwneud cynnydd rhesymol wrth fynd i'r afael â'n hargymhellion blaenorol, yn enwedig mewn perthynas ag ymgysylltu â'r cyhoedd a datblygiad a gweithgarwch y Rhwydwaith Gofal Cymdogaeth. Fodd bynnag, mae cynaliadwyedd rhai gwasanaethau gofal sylfaenol yn parhau i fod yn bryder ac mae angen dull mwy cydlynol, unedig a strategol o gynllunio, adnoddau ac adrodd ar ganlyniadau gofal sylfaenol.**

Gweithredu argymhellion archwilio blaenorol

- 8 Canfuom fod y **Bwrdd Iechyd wedi cryfhau ymgysylltiad y cyhoedd ac agweddau allweddol ar weithgarwch a datblygiad y Rhwydwaith Gofal Cymdogaeth. Mae hefyd yn dechrau gwella ei ddull o werthuso ffyrdd newydd o weithio, y bydd angen yn y pen draw iddo oleuo penderfyniad pa un a yw Gofal Sylfaenol yn prif-ffrydio'r mentrau hyn.**
- 9 Mae'r Bwrdd Iechyd wedi cryfhau agweddau allweddol ar weithgarwch a datblygiad y Rhwydwaith Gofal Cymdogaeth. Er bod rhywfaint o amrywiaeth o ran aelodaeth Rhwydwaith Gofal Cymdogaeth o hyd, mae cynrychiolaeth mewn cyfarfodydd wedi gwella ac mae cynlluniau clir i ddatblygu trefniadau ymhellach. Mae'r Bwrdd Iechyd wedi diffinio'n glir rôl y Rhwydweithiau Gofal Cymdogaeth fel rhan o'r Is-adran Gofal Sylfaenol a Gwasanaethau Cymunedol, y pum Bwrdd Partneriaeth Gwasanaethau Integredig, a'r Byrddau Gwasanaethau Cyhoeddus. Mae'r Bwrdd Iechyd yn parhau i fuddsoddi mewn datblygu arweinyddiaeth, ac mae pob Arweinydd Rhwydweithiau Gofal Cymdogaeth wedi cwblhau'r cwrs Arweinwyr Gofal Sylfaenol Hyderus. Fodd bynnag, nid oes unrhyw swydd benodol gan Arweiniol Rhwydwaith Gofal Cymdogaeth locwm i ddarparu capasiti ac ôl-lenwi ychwanegol ar gyfer absenoldebau a rhannu dysgu.
- 10 Mae'r Bwrdd Iechyd yn cryfhau'r dull TG o ymgysylltu â'r cyhoedd ac mae hyn yn helpu i dynnu sylw at y pwysau sy'n wynebu'r system gofal sylfaenol a chyfeirio gwasanaethau amgen wrth iddynt ymwreiddio. Ond mae angen i'r Bwrdd Iechyd ddod yn well wrth benderfynu i ba raddau y mae ei fuddsoddiad mewn gwella gofal sylfaenol yn sicrhau'r effaith a fwriadwyd. Hefyd, nid oes dull gwirioneddol werthusodol i bennu effaith mentrau Rhwydwaith Gofal Cymdogaeth, er bod y Bwrdd Iechyd yn cryfhau ei ddulliau gwerthuso yn ystod 2023. Pan fo tystiolaeth o werthuso, nid yw'r Bwrdd Iechyd bob amser yn dyrannu cyllid prif ffrwd i ffyrdd newydd o weithio. Gallai hyn olygu efallai na fydd dulliau effeithiol o reoli cyflyrau iechyd yn y gymuned yn cael eu gwreiddio.

Gwelededd lefel bwrdd a chanolbwyntio ar ofal sylfaenol

- 11 Canfuom fod **gofal sylfaenol yn cael ei adlewyrchu'n briodol yn strategaethau a chynlluniau y Bwrdd Iechyd. Fodd bynnag, mae angen dull mwy integredig, unedig a strategol o gynllunio gofal sylfaenol a defnyddio adnoddau. Er bod adroddiadau gofal sylfaenol i'r Bwrdd a'i bwyllgorau wedi gwella, mae**

cyfleoedd yn parhau i ddarparu mwy o sylw i heriau gofal sylfaenol, cyfleoedd, gwelliannau a risgiau.

- 12 Adlewyrchir gwasanaethau gofal sylfaenol yn briodol yng nghynlluniau strategol dyfodol clinigol y Bwrdd Iechyd, Cynllun Tymor Canolig Integredig (IMTP), ac 11 o Rwydweithiau Gofal Cymdogaeth sy'n sail i IMTPs. Rhyngddynt, maent yn nodi uchelgais lefel uchel a rhai camau gwella manwl i drawsnewid gwasanaethau. Mae gan y Bwrdd Iechyd Gynllun Tymor Canolig Integredig Gofal Sylfaenol a Chymunedol ar gyfer y cyfnod 2023-26. Mae hyn yn ymgorffori moderneiddio gwasanaethau a chynaliadwyedd gwasanaethau gofal sylfaenol ac yn integreiddio gofynion galluogi gan gynnwys digidol, ystadau, cyfathrebu, gweithlu ac ansawdd. Mae'r Bwrdd Iechyd yn bwriadu symud i ffwrdd o gynllun sy'n canolbwyntio ar wasanaethau cymunedol yn unig, o 2024, i integreiddio gwasanaethau sylfaenol a chymunedol gyda gwasanaethau aciwt sy'n cyd-fynd â strategaeth a chynlluniau dyfodol clinigol ehangach.
- 13 Mae gwella adroddiadau gofal sylfaenol i'r Bwrdd a'r pwyllgorau, ond mae'n dameidiog sy'n ei gwneud yn anodd ffurfio barn ar y cyd ar yr heriau gofal sylfaenol, y cyfleoedd, y gwelliannau a'r risgiau. Mae nifer gyfyngedig iawn o ddangosyddion perfformiad a adroddwyd yn gorfforaethol ar gyfer gofal sylfaenol yn parhau. Mae angen mesurau ac adroddiadau cliriach sy'n seiliedig ar ganlyniadau i helpu i ddeall pa effaith neu wahaniaeth sy'n cael ei gyflawni.

Y gallu a'r capasiti i gyflawni blaenoriaethau lleol a chenedlaethol

- 14 Canfuom fod **gwaith timau cymorth a chontractio gofal sylfaenol wedi ehangu a chynyddu'n sylweddol. Ond mae hefyd wedi dod yn fwyfwy sy'n cael ei yrru gan argyfwng, ac mae angen mynd i'r afael â hyn fel blaenoriaeth.**
- 15 Mae gwaith timau cymorth a chontractio gofal sylfaenol wedi tyfu'n sylweddol; fodd bynnag, maent yn cael eu gyrru fwyfwy gan argyfwng. Mae'r Bwrdd Iechyd yn cydnabod yr angen i adolygu swyddogaeth y Tîm Cymorth Gweithredol Gofal Sylfaenol i ddarparu 'cymorth i fyny'r afon' yn hytrach nag ymateb i argyfwng ac ystyried lefelau adnoddau tîm. Ar hyn o bryd, fodd bynnag, mae adnoddau sy'n cefnogi trawsnewid ar wahân i gymorth ymarfer gofal sylfaenol craidd a allai olygu nad yw'r capasiti cyffredinol yn cael ei ddefnyddio orau.

Argymhellion

Gweithredu argymhellion archwilio blaenorol

- 16 Yn seiliedig ar ein canfyddiadau uchod ac yn fanwl yr adroddiad hwn, crynhoir statws ein hargymhellion archwilio 2019 yn **Arddangosyn 1**. Rydym wedi darparu'r cynnydd a'r statws yn erbyn pob argymhelliad yn fanylach yn **Atodiad 2**.
- 17 Mae'r Bwrdd Iechyd wedi rhoi'r wybodaeth ddiweddaraf i'r argymhellion agored, gan nodi camau arfaethedig ar gyfer gwella (**Atodiad 3**).

Arddangosyn 1: Statws ein hargymhellion 2019

Gweithredwyd	Parhaus	Dim gweithredu	Wedi'u disodli	Cyfanswm
7	8	0	1	16

Adroddiad manwl

Gweithredu argymhellion archwilio blaenorol

- 18 Gwnaethom ystyried cynnydd y Bwrdd Iechyd wrth weithredu ein hargymhellion archwilio 2019. Mae'r rhain yn canolbwyntio ar:
- buddsoddi mewn gofal sylfaenol (2019 Argymhellion 1a a b);
  - Ffyrdd newydd o weithio (Argymhellion 4A, B, C, a D 2019); a
  - Rhwydweithiau Gofal Cymdogaeth (2019 Argymhellion 5a, b, c, d, ac e).
- 19 Trafodir argymhellion sy'n ymwneud â goruchwyllo gofal sylfaenol yn y Bwrdd a'r pwyllgorau (Argymhelliad 2 a 2019 Argymhellion 3a, b, ac c) yn ddiweddarach yn yr adroddiad hwn.
- 20 Yn gyffredinol, gwelsom fod **y Bwrdd Iechyd wedi cryfhau ymgysylltiad y cyhoedd ac agweddau allweddol ar weithgarwch a datblygiad y Rhwydwaith Gofal Cymdogaeth. Mae hefyd yn dechrau gwella ei ddull o werthuso ffyrdd newydd o weithio a fydd yn goleuo penderfyniadau buddsoddi yn y dyfodol.**

Buddsoddi mewn gofal sylfaenol

- 21 Gwnaethom ystyried a yw'r Bwrdd Iechyd wedi:
- cyfrifo sefyllfa sylfaenol ar gyfer ei fuddsoddiad a'i ddefnydd adnoddau cyfredol mewn gofal sylfaenol a chymunedol (Argymhelliad 1a 2019); a
  - adolygu ac adroddwyd, o leiaf bob blwyddyn, ei fuddsoddiad mewn gofal sylfaenol a chymunedol i asesu cynnydd ers sefyllfa'r llinell sylfaen ac i fonitro i ba raddau y mae'n llwyddo i symud adnoddau tuag at ofal sylfaenol a chymunedol (Argymhelliad 1b 2019).
- 22 Canfuom **fod y Bwrdd Iechyd yn adrodd ar ei linell sylfaen ac yn newid proffil buddsoddiad rhwng gwasanaethau mewn ysbytai a gwasanaethau y tu allan i ysbytai.**
- Mae'r Bwrdd Iechyd wedi dadansoddi ac wedi adrodd yn rheolaidd ar y tueddiadau cymharol rhwng gwasanaethau aciwt a chymunedol. Fe weithredodd ddull gwahanol o bennu cyllideb ar gyfer blwyddyn ariannol 2023-24 yn seiliedig ar wariant a ragwelir o fewn rhaniadau yn hytrach na'i seilio ar gyllidebau hanesyddol. Bwriad hyn yw mynd i'r afael â'r mater hanesyddol o beidio â throsglwyddo'r cyllid rhwng rhaniadau ac mae'n mynd i gael mwy o ffocws ar linellau sylfaen i helpu hwyluso gweithgaredd a newid adnoddau yn y dyfodol. **Felly, rydym yn ystyried bod Argymhelliad 1a wedi'i gwblhau.**
- 23 Mae 'Cymru Iachach' yn amlwg yn ceisio newid adnoddau i wasanaethau cymunedol; ceir ystod o enghreifftiau, yn fwyaf diweddar, gwasanaethau cyhyrsgerbydol cymunedol, ond hefyd mân lawdriniaethau ar y croen ac integreiddio offthalmoleg/optometreg sy'n dangos newid cynyddol tuag at wasanaethau gofal cymunedol a sylfaenol. Mae'r Bwrdd Iechyd wedi dadansoddi'r

mentrau a'r newidiadau mewn 'gofal y tu allan i'r ysbyty' fesul isadran. **Felly, rydym yn ystyried bod Argymhelliad 1b wedi'i gwblhau.**

Ffyrdd newydd o weithio

- 24 Gwnaethom ystyried a yw'r Bwrdd Iechyd wedi:
- gweithio gyda'r Rhwydweithiau Gofal Cymdogaeth (NCNs) i gytuno ar fframwaith penodol ar gyfer gwerthuso ffyrdd newydd o weithio, i ddarparu tystiolaeth o ganlyniadau buddiol, ac i lywio penderfyniadau ynghylch a ddylid ehangu'r modelau hyn (Argymhelliad 4a 2019);
  - coladu gwerthusiadau canolog o ffyrdd newydd o weithio a rhannu'r dysgu drwy roi cyhoeddusrwydd i'r negeseuon allweddol ar draws yr holl NCNs (Argymhelliad 4b 2019);
  - wedi dechrau ariannu'r modelau newydd hyn o gyllid prif ffrwd, yn amodol ar werthuso cadarnhaol, yn hytrach nag o'r Gronfa Datblygu Gofal Sylfaenol (Argymhelliad 4C 2019); a
  - gweithio gyda'r cyhoedd i hyrwyddo ffyrdd newydd llwyddiannus o weithio, yn enwedig pwyntiau cyswllt cyntaf newydd mewn gofal sylfaenol sydd â'r potensial i leihau'r galw am apwyntiadau meddyg teulu (Argymhelliad 4D 2019).
- 25 Canfuom fod y Bwrdd Iechyd **wedi cryfhau ei drefniadau ar gyfer hyrwyddo ffyrdd newydd o weithio ymhlith y cyhoedd a'u cyfeirio at fannau cyswllt amgen. Fodd bynnag, o ystyried cyfyngiadau cynyddol ar gyllid, mae angen iddo ddod yn well wrth werthuso'r canlyniadau o fodolau a mentrau newydd yn systematig i lywio penderfyniadau ar fuddsoddiad parhaus.**
- 26 Dechreuodd y Bwrdd Iechyd ei¹ broses gwerthuso prosiect newydd a ariennir gan y Rhwydwaith Gofal Cymdogaeth ym mis Ionawr 2023. Ei nod yw asesu prosiectau'n systematig ac yn wrthrychol i wella atebolrwydd, mesur, a mwy o dryloywder canlyniadau prosiect. Mae'r gwaith yn cael ei arwain gan Reolwyr Gwella Gwasanaeth y Swyddfa Rhwydwaith Gofal Cymdogaeth sy'n darparu cefnogaeth i dimau lleol. Trwy'r dulliau newydd hyn, mae'r Bwrdd Iechyd yn disgwyl cryfhau ei sylfaen dystiolaeth ar gyfer prosiectau, llywio penderfyniadau, helpu i nodi dysgu sefydliadol allweddol, a sefydlu angen a galw heb ei fodloni. Mae'r Bwrdd Iechyd yn bwriadu paratoi canlyniadau gwerthuso mewn pryd i lywio proses ddatblygu Cynllun Rhwydwaith Gofal Cymdogaeth 2024-25. Mae dangosfwrdd perfformiad yr Is-adran Gofal Sylfaenol a Gwasanaethau Cymunedol hefyd yn cael ei adolygu, ac ar hyn o bryd mae'r Bwrdd Iechyd yn bwriadu diweddarau hyn i adlewyrchu'r strategaeth fesur y cytunwyd arni ar draws prosiectau a ariennir gan y

¹ Rhwydwaith partneriaeth 'seiliedig ar le' yw Rhwydwaith Gofal Cymdogaeth (a elwir hefyd yn glwstwr meddygon teulu) a'i nod yw llunio gwasanaethau ar lefel gymdogaeth (fel arfer cefnogi poblogaethau o 40,000 i 60,000). Mae gan y Bwrdd Iechyd gyfanswm o 11 o Rwydweithiau Gofal Cymdogaeth.

Rhwydwaith Gofal Cymdogaeth. **Felly, rydym yn ystyried bod Argymhellion 4a a 4b yn parhau.**

- 27 Mae rhai enghreifftiau lle mae modelau a mentrau newydd wedi dod yn brif ffrwd mewn gofal sylfaenol. Mae'r rhain yn cynnwys Canolfan Triniaeth Ddiagnostig Offthalmoleg ar gyfer Glaucoma ac AMD Gwlyb (dirywiad macwlaidd sy'n gysylltiedig ag oedran), y Gwasanaeth Llawfeddygaeth Croen Mân estynedig, a chyflwyno Academi Gofal Sylfaenol a Chymunedol Integredig. Fodd bynnag, mae'r Bwrdd Iechyd yn wynebu risgiau wrth weithredu gwasanaethau gofal sylfaenol newydd gan fod llawer o ffynonellau cyllid yn rhai nad ydynt yn rhai rheolaidd. Os daw'r cyllid i ben, gallai hyn naill ai effeithio ar gynaliadwyedd modelau a mentrau newydd neu arwain at bwysau cost gwasanaeth heb ei ariannu yn yr Is-adran Gofal Sylfaenol a Gwasanaethau Cymunedol. Mae Swyddfa Rhwydwaith Gofal Cymdogaeth ganolog y Bwrdd Iechyd yn gweithio gyda'r Tîm Gofal Iechyd Seiliedig ar Werth² i werthuso modelau newydd sy'n dangos effaith yn glir. Yna bydd hyn yn cael ei ddefnyddio i gefnogi cynigion achos busnes i ddechrau prif ffrydio rhai modelau gofal y profwyd eu bod yn effeithiol. Mae'r Swyddfa Rhwydwaith Gofal Cymdogaeth hefyd yn cryfhau llywodraethu ariannol er mwyn sicrhau bod Llythyr Gwobr a Dogfen Cychwyn Prosiect neu Gytundeb Lefel Gwasanaeth ar waith ar gyfer pob prosiect a ariennir gan y Rhwydwaith Gofal Cymdogaeth. Bydd y cytundebau hyn yn nodi'r data canlyniadau sydd i'w casglu i lywio penderfyniadau am raddfeydd a phrif ffrydio modelau effeithiol. **Felly, rydym yn ystyried bod argymhelliad 4c yn parhau.**
- 28 Penodwyd Swyddog Cyfathrebu ac Ymgysylltu gan y Bwrdd Iechyd ym mis Hydref 2022 i helpu i sicrhau bod y cyhoedd yn ymwybodol o bwysau a gwasanaethau amgen a all helpu i leihau'r pwysau ar feddygon teulu. Mae hyn wedi arwain at raglen gyfathrebu gryfach a mwy cydlynol sy'n cyd-fynd â dull ehangach y Bwrdd Iechyd corfforaethol. Ar ben hynny, mae'r Bwrdd Iechyd yn hyrwyddo sawl pwynt cyswllt amgen yn briodol gan gynnwys:
- Gwasanaeth Anhwylderau Cyffredin Fferyllfa Gymunedol;
  - Gwasanaeth Archwiliad Iechyd Llygaid Cymru;
  - Llinell Gymorth Ddeintyddol Brys; a
  - GIG 111 Opsiwn 2 ar gyfer cymorth Argyfwng Iechyd Meddwl.
- 29 I gefnogi'r trefniadau newydd uchod, mae'r Bwrdd Iechyd yn mynnu bod yr holl staff sy'n wynebu cleifion presennol yn ymgymryd â'r pecyn hyfforddi llywio gofal cenedlaethol fel rhan o ymrwymiad mynediad cenedlaethol y Contract GMS. Mae'r holl staff newydd sy'n wynebu cleifion yn cwblhau'r pecyn hyfforddi llywio gofal cenedlaethol o fewn tri mis i'w dyddiad cychwyn. Yn ddiweddar, mae'r Bwrdd Iechyd wedi cynhyrchu a rhannu fideos ar ei sianeli cyfryngau cymdeithasol sy'n cynnwys Arweinwyr Rhwydwaith Gofal Cymdogaeth fel rhan o ymgyrchoedd cyfryngau cymdeithasol ehangach i helpu i reoli disgwyliadau cleifion yn ystod

² Gofal Iechyd sy'n seiliedig ar werth yw'r defnydd teg, cynaliadwy a thryloyw o'r adnoddau sydd ar gael i gyflawni gwell canlyniadau a phrofiadau.

cyfnodau o alw brig. Roedd rhan o'r gwaith hwnnw'n cynnwys cynhyrchu straeon fideo i godi ymwybyddiaeth y cyhoedd o rolau estynedig o fewn gofal sylfaenol megis ymarferwyr nyrsio cysylltiol, fferyllwyr clinigol, ac ymarferwyr iechyd seicolegol. **Felly, rydym yn ystyried argymhelliad 4d fel y'i gweithredir gennym.**

Rhwydweithiau Gofal Cymdogaeth

30 Gwnaethom ystyried a yw'r Bwrdd Iechyd wedi:

- adolygu aeddfedrwydd cymharol clystyrau, a thargedu a chryfhau ei gefnogaeth i glystyrau lle bo angen (Argymhelliad 5a 2019);
- adolygu aelodaeth NCNs a phresenoldeb mewn cyfarfodydd NCN i asesu a oes angen cynyddu cynrychiolaeth gan awdurdodau lleol, y trydydd sector, cynrychiolwyr lleyg a grwpiau rhanddeiliaid eraill (Argymhelliad 5b 2019);
- egluro a rhoi cyhoeddusrwydd i drefniadau llywodraethu ac arweinyddiaeth ar gyfer NCNs, er mwyn sicrhau gwell dealltwriaeth o'r cyfrifoldebau ar gyfer gwneud penderfyniadau (Argymhelliad 5c 2019);
- sicrhau bod holl arweinwyr NCN wedi mynychu'r Cwrs Arweinwyr Gofal Sylfaenol Hyderus (Argymhelliad 5D 2019); ac
- ystyried cyflwyno swydd arweiniol NCN locwm, i weithio ar draws yr holl NCNs gan ddarparu capasiti ychwanegol ac ôl-lenwi ar gyfer arweinwyr. Gallai'r swydd hefyd fod yn werthfawr wrth rannu dysgu ar draws NCNs (Argymhelliad 5e 2019).

31 Canfuom fod **y Bwrdd Iechyd wedi gwneud cynnydd da o ran gweithredu Rhwydweithiau Gofal Cymdogaeth newydd a strwythurau llywodraethu ehangach, yn ogystal â chefnogi unigolion i ddatblygu eu sgiliau arwain.**

32 Daeth adroddiad Archwilio Mewnol ar Rwydweithiau Gofal Cymdogaeth, a gyhoeddwyd ym mis Rhagfyr 2022, i'r casgliad nad oeddent yn gwbl aeddfed, gan dynnu sylw at strwythurau gofal sylfaenol cymhleth. Ers hynny, mae Llywodraeth Cymru wedi pennu 2022-23 fel blwyddyn bontio ar gyfer cyflwyno strwythurau llywodraethu partneriaeth newydd ar sail ôl troed awdurdodau lleol ac mae wedi dyfarnu £0.56 miliwn o gyllid ychwanegol i'r Bwrdd Iechyd i gefnogi eu datblygiad.³ Drwy gydol 2022-23, mae'r Bwrdd Iechyd wedi defnyddio'r arian i greu prosiect Hwb Datblygu Clwstwr Carlam i gryfhau strwythurau llywodraethu, ac i gefnogi cynllunio pan-glwstwr a darpariaeth Rhwydwaith Gofal Cymdogaeth Lleol ac arweinyddiaeth ddosbarthedig. Mae'r Rhaglen Strategol ar gyfer y Gronfa Gofal Sylfaenol hefyd yn cefnogi capasiti a gallu ychwanegol i:

- gwella deallusrwydd iechyd,
- hyrwyddo gwella gwasanaethau, cyfathrebu ac ymgysylltu,

³ Cynigion ariannu blwyddyn 1 Bwrdd Iechyd Prifysgol Aneurin Bevan

- a chryfhau cynllunio'r gweithlu, datblygu sefydliadol, a chymorth busnes ar draws y rhwydweithiau.

Mae'r Prosiect Hwb Datblygu Clwstwr Carlam a'r rhaglen gysylltiedig wedi gwneud cynnydd da o ran cefnogi'r Rhwydweithiau Gofal Cymdogaeth a chreu Byrddau Partneriaeth Gwasanaethau Integredig (pan-clwstwr) yr awdurdod lleol. **Felly, rydym yn ystyried Argymhelliad 5a fel y'i gweithredir** gennym.

- 33 Mae llywodraethu'r Rhwydwaith Gofal Cymdogaeth yn cael ei arwain gan Gylch Gorchwyl a gytunir yn genedlaethol ar gyfer Clystyrau GIG Cymru. Mae hyn yn nodi cyfrifoldeb aelodau clwstwr unigol a rôl y Bwrdd Iechyd mewn arweinyddiaeth. Mae aelodaeth a strwythur Rhwydweithiau Gofal Cymdogaeth y Bwrdd Iechyd wedi datblygu dros y flwyddyn ddiwethaf, gan arwain at gynrychiolaeth gryfach gan awdurdodau lleol a'r trydydd sector ym mhob Rhwydwaith Gofal Cymdogaeth. Ar ben hynny, mae'r 'Cydweithwyr Proffesiynol' hefyd yn dechrau darparu mecanwaith ar gyfer Meddygfeydd, Practisau Deintyddol, Fferyllfeydd Cymunedol, Practisau Optometreg, Nyrsys Cymunedol a Gweithwyr Proffesiynol Perthynol i lechyd gyda'i gilydd. Dros amser, dylai'r cydweithrediadau hyn gefnogi datblygiad o fewn eu grwpiau sy'n benodol i'w proffesiwn a hwyluso gweithio ar draws Rhwydwaith Gofal Cymdogaeth i ddylunio atebion sy'n diwallu anghenion pobl leol. **Felly, rydym yn ystyried Argymhelliad 5b fel y'i gweithredir** gennym.
- 34 Cytunodd y Bwrdd Iechyd ar drefniadau llywodraethu ac arweinyddiaeth Rhwydweithiau Gofal Cymdogaeth yn ei gyfarfod Bwrdd cyhoeddus ar 30 Tachwedd 2022. Roedd hyn yn nodi'r strwythur, rolau, rhyngberthynas rhwng Bwrdd Rhaglen Datblygu Clwstwr Carlam, y Swyddfa Rhwydweithiau Gofal Cymdogaeth Cefnogol, a strwythurau arweinyddiaeth gorfforaethol llywodraeth leol a byrddau iechyd a phwyllgorau craffu. Cytunodd y Bwrdd hefyd ar y strwythur llywodraethu partneriaeth ar gyfer cynllunio a chyflawni o dan y Bwrdd Partneriaeth Rhanbarthol, a oedd yn cynnwys y 5 Bwrdd Partneriaeth Gwasanaethau Integredig, rôl y Rhwydweithiau Gofal Cymdogaeth, a rôl sylfaenol cydweithwyr proffesiynol. Yn ystod tri mis cyntaf 2023-24, mae'r Bwrdd Iechyd wedi cyhoeddi ei gylchlythyr cyntaf "Newyddion Rhwydwaith Gofal Cymdogaeth", sy'n cyfeirio at gynnydd gwaith y rhwydweithiau ac yn darparu dolenni i wybodaeth ddiweddaraf am y wefan ar ffurf a swyddogaeth y rhwydweithiau. **Felly, rydym yn ystyried Argymhelliad 5c fel y'i gweithredir** gennym.
- 35 Mae'r Bwrdd Iechyd yn buddsoddi mewn cymorth corfforaethol i unigolion ddatblygu eu sgiliau arwain. Mae'r holl Arweinwyr Rhwydweithiau Gofal Cymdogaeth wedi cwblhau'r cwrs arweinwyr gofal sylfaenol hyderus. Yn ogystal, anogir arweinwyr y rhwydwaith gofal cymdogaeth i ddilyn cyfleoedd datblygu arweinyddiaeth eraill. Mae hyn yn cynnwys, er enghraifft, llwyfan hyfforddi arweinyddiaeth Addysg a Gwella Iechyd Cymru a pharu rhai arweinwyr gyda'r rhai mewn byrddau iechyd eraill. Mae'r rheolwr trawsnewid gweithlu sydd newydd ei benodi wedi datblygu rhaglen datblygu arweinyddiaeth bwrpasol ar gyfer Rhwydweithiau Gofal Cymdogaeth a rolau arweiniol Cydweithredol Proffesiynol. **Felly, rydym yn ystyried Argymhelliad 5d fel y'i gweithredir** gennym.

- 36 Nid oes swydd benodol 'locum' Rhwydwaith Gofal Cymdogaeth i ddarparu capasiti ychwanegol ac ôl-lenwi ar gyfer absenoldebau a rhannu dysgu fel yr argymhellwyd yn flaenorol. Fodd bynnag, mae buddsoddiad y Bwrdd Iechyd yn ei Ganolfan Datblygu Clwstwr Carlam, gan gynnwys ei raglen ddatblygu ategol, yn gwella gwytnwch trefniadau cyflawni. **Felly, rydym yn ystyried argymhelliad 5e fel un wedi'i ddisodli.**

Goruchwylio lefel bwrdd gofal sylfaenol

- 37 Gwnaethom ystyried i ba raddau y mae'r Bwrdd a/neu ei bwyllgorau yn ystyried materion yn rheolaidd sy'n ymwneud â chynllunio, perfformiad, risgiau a chyfleoedd sy'n gysylltiedig â gwasanaethau gofal sylfaenol y Bwrdd Iechyd. Wrth wneud hynny, gwnaethom ystyried yn benodol a yw'r Bwrdd Iechyd wedi:
- adlewyrchu gofal sylfaenol yn ei strategaethau a'i gynlluniau yn unol ag uchelgeisiau 'Cymru Iachach';
  - datblygu cynllun gweithredu ar gyfer codi proffil gofal sylfaenol yn y Bwrdd Iechyd (Argymhelliad 2019); a
  - sicrhau bod cynnwys adroddiadau perfformiad y Bwrdd a'r pwyllgor yn ymdrin yn ddigonol â gofal sylfaenol (Argymhellion 3a, b, ac c 2019).
- 38 Canfuom fod **gofal sylfaenol yn cael ei adlewyrchu'n briodol yn strategaethau a chynlluniau y Bwrdd Iechyd. Fodd bynnag, mae angen dull mwy canolog, unedig a strategol o gynllunio gofal sylfaenol a defnyddio adnoddau. Er bod adroddiadau gofal sylfaenol i'r Bwrdd a'i bwyllgorau wedi gwella, mae cyfleoedd yn parhau i ddarparu mwy o sylw i heriau gofal sylfaenol, cyfleoedd, gwelliannau a risgiau.**
- 39 Mae Llywodraeth Cymru yn annog cynllunio lleol ar lefel clwstwr ac yn cryfhau cydlynu ar lefel ôl troed awdurdod lleol drwy greu Grwpiau Cynllunio Clwstwr Cyfan, a elwir yn Fyrddau Partneriaeth Gwasanaethau Integredig. Mae gwelliannau gofal sylfaenol y Bwrdd Iechyd yn cael eu datblygu 'o'r gwaelod i fyny' gan Rwydweithiau Gofal Cymdogaeth y Bwrdd Iechyd. Mae'r holl Rwydweithiau Gofal Cymdogaeth wedi datblygu eu Cynlluniau Tymor Canolig Integredig eu hunain ar gyfer y cyfnod 2020-23. Mae rhai hefyd wedi paratoi Cynlluniau Blynyddol yn ddiweddar ar gyfer 2023-24. Mae'r ddau 'gynlluniau clwstwr' Rhwydwaith Gofal Cymdogaeth a gyhoeddwyd 2023-24 yn cysylltu'n briodol â strategaeth, polisi a deddfwriaeth genedlaethol. Mae'r ddau hefyd yn cyd-fynd yn effeithiol â blaenoriaethau'r Bwrdd Iechyd ac awdurdodau lleol perthnasol. Mae Cynllun Tymor Canolig Integredig y Bwrdd Iechyd yn darparu dull rhesymol ar gyfer atgyfnerthu rhai camau gofal sylfaenol tymor byr eithaf manwl i'w cyflawni yn ystod 2023-24.
- 40 Fodd bynnag, nid yw'r nifer o gynlluniau sy'n ymwneud â gwasanaethau gofal sylfaenol yn ddigon yn caniatáu i'r Bwrdd Iechyd ddeall cyfanswm ei ofynion adnoddau ar y cyd. Er bod y Cynlluniau Rhwydwaith Gofal Cymdogaeth yn nodi'n briodol gamau cyflawni, nid ydynt yn nodi cyfanswm y gofynion adnoddau sydd eu

hangen i'w cyflawni. Mae hyn yn arbennig o nodedig o ran gofynion adnoddau digidol, gweithlu, cyfalaf ac ystadau.

- 41 Mae'r cynllunio Rhwydwaith Gofal Cymdogaeth rhanbarthol a lle yn cael ei gefnogi gan ffrydiau cyllido cenedlaethol ac yn aml yn rhai tymor byr. Mae'r Bwrdd Iechyd yn defnyddio Rhaglen Strategol genedlaethol ar gyfer Cronfeydd Gofal Sylfaenol i gefnogi cynllunio yn y maes a gwella gwasanaethau gordewdra.
- 42 Ar ben hynny, er bod IMTP y Bwrdd Iechyd yn nodi gwelliannau gofal sylfaenol, mae'n anodd gweld cyfanswm yr adnodd cyfalaf a referniw sydd ei angen i gyflawni'r cynlluniau. O ganlyniad, ni allwn benderfynu a oes digon o adnoddau wedi'i ddyrannu i gyflawni nodau ac uchelgais gofal sylfaenol y Bwrdd Iechyd. Ni allwn chwaith benderfynu a yw'r Bwrdd Iechyd yn bwriadu defnyddio cyfanswm ei wariant gofal sylfaenol a referniw cymunedol cyfredol gwerth £276 miliwn yn y ffordd orau.
- 43 Mae gan y Bwrdd Iechyd Gynllun Tymor Canolig Integredig Gofal Sylfaenol a Chymunedol o 2023-26. Mae hyn yn ymgorffori moderneiddio gwasanaethau a chynaliadwyedd gwasanaethau gofal sylfaenol ac yn integreiddio gofynion galluogi gan gynnwys digidol, ystadau, cyfathrebu, gweithlu ac ansawdd. Mae'r Bwrdd Iechyd yn bwriadu symud i ffwrdd o gynllun sy'n canolbwyntio ar wasanaethau cymunedol yn unig, o 2024, i integreiddio gwasanaethau sylfaenol a chymunedol gyda gwasanaethau aciwt sy'n cyd-fynd â strategaeth a chynlluniau dyfodol clinigol ehangach. Dylai hyn helpu'r Bwrdd Iechyd i ddatblygu llwybrau gofal integredig newydd.
- 44 Canfu ein hadolygiad o bapurau'r Bwrdd dros y flwyddyn hyd at Awst 2023, er bod y Bwrdd Iechyd yn cynyddu ac yn gwella goruchwyliaeth Bwrdd a phwyllgor ar wasanaethau gofal sylfaenol, mae'n parhau i fod yn dameidiog iawn:
- mae gwariant isadrannol gofal sylfaenol craidd yn erbyn y gyllideb wedi'i gynnwys yn y diweddariad cyllid i'r Pwyllgor Cyllid a Pherfformiad a'r Bwrdd. Fodd bynnag, nid yw hyn yn rhoi ymdeimlad o a yw gwasanaethau gofal sylfaenol yn effeithlon yn ariannol.
  - nid yw gwybodaeth am ariannu gwaith gwella ehangach y Rhwydwaith Gofal Cymdogaeth yn cael ei adrodd fel mater o drefn. Roedd yr adroddiad ar adroddiad rhaglen Datblygu Clwstwr Carlam (Datblygu'r Rhwydwaith Gofal Cymdogaeth) a baratowyd ar gyfer Pwyllgor Partneriaethau, Iechyd y Boblogaeth a Chynllunio Gorffennaf 2023, yn rhoi trosolwg da ar gamau gweithredu a gweithgarwch gwella ond ychydig o wybodaeth am gostau neu ganlyniadau meintiol.
  - mae diweddariadau Cynaliadwyedd Gofal Sylfaenol i'r Bwrdd (gan gynnwys briffiau'r Bwrdd) a'r Pwyllgor Partneriaethau, Iechyd y Boblogaeth a Chynllunio dros y flwyddyn ddiwethaf yn aml yn cyfeirio at arferion sy'n methu, cau practisau ac arferion a reolir. Mae hyn yn helpu'r Bwrdd i ymateb i fwy o risg gofal sylfaenol, ond gan nad yw'n cael ei adrodd ochr yn ochr â chynlluniau ehangach i wella'r clwstwr mae'n ei gwneud hi'n anodd gweld atebion cynaliadwy cydgyssylltiedig.

- mae diweddariadau Bwrdd IMTP yn cynnwys cyfeiriadau mynych at ofal sylfaenol er bod y rhain ar ystod gymharol gul o faterion/mentrau gofal sylfaenol.
  - nid yw Fframwaith Sicrwydd y Bwrdd (BAF) yn nodi unrhyw risgiau o ran cyflawni nodau strategol ar gyfer gofal sylfaenol. Er enghraifft, nid yw'n cynnwys:
    - risg strategol yn ymwneud â gallu'r Bwrdd lechyd i sicrhau newid adnoddau i ofal sylfaenol i gyflawni'r nodau a nodir yn 'Cymru Iachach'.
    - risg strategol sy'n ymwneud ag adnoddau gofal sylfaenol corfforaethol i gefnogi trawsnewid a newid.
  - mae'r Adroddiad Perfformiad Integredig yn cynnwys rhai dangosyddion gofal sylfaenol, ond nid yw'r rhain yn adlewyrchu naill ai'r risgiau cynaliadwyedd gofal sylfaenol na chynlluniau Rhwydwaith Cymunedol Cymdogaeth ehangach. Ar ben hynny, nid ydynt yn canolbwyntio ar ganlyniadau, yr effaith a gyflawnwyd o fentrau gwella, na mesurau a allai helpu i nodi risg cynaliadwyedd y gwasanaeth gofal sylfaenol.
  - mae Adroddiad Blynyddol 2021-22 ar Ofal Sylfaenol yn rhoi trosolwg da o ddatblygiadau a risgiau ar draws gwasanaethau meddygol cyffredinol, gwasanaethau deintyddol cyffredinol, gwasanaethau offthalmig cyffredinol, a gwasanaethau fferylliaeth gymunedol. Fodd bynnag, prin yw'r wybodaeth am gyllid, adroddiadau perfformiad, a chysylltiadau â gweithgareddau'r Rhwydwaith Gofal Cymdogaeth ehangach. Mae tystiolaeth yn awgrymu na aeth yr adroddiad blynyddol at bwyllgor na'r Bwrdd, ac nid ydym wedi gweld unrhyw dystiolaeth i nodi bod Adroddiad Blynyddol 2022-23 mewn gwasanaethau gofal sylfaenol wedi'i baratoi a'i adrodd i'r pwyllgor na'r Bwrdd.
- 45 O ganlyniad i'r uchod, ni all aelodau'r Bwrdd ffurfio barn strategol ar gyfanrwydd y gwasanaethau gofal sylfaenol ac a fydd camau gweithredu yn arwain at gynaliadwyedd gwasanaethau yn y tymor hwy. **Felly, rydym yn ystyried bod Argymhelliad 2 ac Argymhellion 3a, b, ac c yn parhau.**

Y gallu a'r gallu i gyflawni blaenoriaethau lleol a chenedlaethol

- 46 Gwnaethom ystyried a oes gan Dîm Gwasanaethau Gofal Sylfaenol canolog y Bwrdd lechyd y gallu a'r gallu priodol (o ran gwybodaeth, sgiliau a phrofiad) i gyflawni blaenoriaethau lleol a chenedlaethol, yn ogystal â rheoli anghenion gweithredol a busnes o ddydd i ddydd. Wrth wneud hynny, gwnaethom ystyried a yw'r Tîm Gwasanaethau Gofal Sylfaenol canolog wedi:
- strwythur ag adnoddau priodol, sy'n cael ei adolygu, gyda llinellau atebolrwydd clir; a
  - trefniadau ar gyfer nodi a chefnogi anghenion dysgu a datblygu, a chynllunio olyniaeth yn barhaus.

- 47 Canfuom **fod gwaith timau cymorth a chontractio gofal sylfaenol wedi ehangu a chynyddu'n sylweddol. Mae hefyd wedi dod yn fwyfwy sy'n cael ei yrru gan argyfwng, ac mae angen mynd i'r afael â hyn fel blaenoriaeth.**
- 48 Sefydlwyd y Tîm Cymorth Gweithredol Gofal Sylfaenol (y Tîm Cymorth) i ddarparu cefnogaeth i feddygfeydd sy'n gweithio'n agos gyda'r Tîm Gofal Sylfaenol Brys (UPTC). Mae'r Tîm Cymorth yn byw ym mhortffolio y Prif Swyddog Gweithredu ac yn cynnwys tair nyrs, un fferylllydd a dau weinyddwr. Mae'n cefnogi practisau meddygon teulu mewn sawl maes, gan gynnwys:
- heriau recriwtio;
  - ymyriadau ymarfer cynnar;
  - cynorthwyo arferion a reolir;
  - y Cynllun Cymhelliant uno⁴; a
  - mynd i'r afael â chanlyniadau ymarfer gwag.
- 49 Mae sawl practis wedi gofyn am gymorth argyfwng yn ystod y blynyddoedd diwethaf, sydd wedi cyfyngu capasiti'r Tîm Cymorth i weithio ar yr agenda atal a chefnogi ymyriadau cynnar. Datblygwyd y Tîm Contractio Gofal Sylfaenol yn wreiddiol fel swyddogaeth swyddfa gefn i reoli contractau gofal sylfaenol. Mae hefyd wedi dod yn fwyfwy rhan o reoli ymateb y Bwrdd Iechyd i ymddiswyddiadau contract a chau llawdriniaethau canghennau. Mae hyn yn cynnwys ymateb i bryderon cleifion a darparwyr gwasanaeth canlyniadol a helpu i gefnogi datrysiadau amlddisgyblaethol ar gyfer gofal sylfaenol.
- 50 Oherwydd pryderon cynyddol am gynaliadwyedd rhai gwasanaethau gofal sylfaenol, ailsefydlodd y Bwrdd Iechyd y Bwrdd Cynaliadwyedd Gofal Sylfaenol ym mis Hydref 2022. Ei gylch gwaith yw goruchwyllo a chyfarwyddo rhaglen waith i wella cynaliadwyedd gwasanaethau gofal sylfaenol. Mae hyn yn cynnwys ffocws cryf ar hyfforddiant, cadw staff, a strategaeth gyfathrebu gyhoeddus. Cafodd yr Academi Gofal Sylfaenol a Chymunedol ei hailsefydlu yn 2023 hefyd. Mae ei gylch gwaith yn cynnwys cynllunio'r gweithlu a chynllunio olyniaeth, nodi anghenion hyfforddi a datblygu rhaglen addysg a hyfforddiant, datblygu'r gweithlu, cyfathrebu ac ymgysylltu â darparwyr gofal sylfaenol.
- 51 Mae'r Bwrdd Iechyd yn cydnabod yr angen i adolygu swyddogaeth y Tîm Cymorth i ddarparu 'cymorth i fyny'r afon' yn hytrach nag ymateb i argyfwng ac i ystyried lefelau adnoddau tîm. Ochr yn ochr â'r gallu i gefnogi gweithrediad gwasanaethau o ddydd i ddydd, mae'r Bwrdd Iechyd hefyd yn buddsoddi mewn cryfhau ei gefnogaeth i ddatblygu'r Rhwydwaith Gofal Cymdogaeth. Mae swyddfa'r Rhwydwaith Gofal Cymdogaeth, a gydlynir gan Uwch Reolwr Rhaglen yn cynnwys Rheolwr Comisiynu, yn arwain ar gyfer datblygu sefydliadol, cyfathrebu ac ymgysylltu, rheoli busnes, a gallu dadansoddi data. Mae'r swyddfa hefyd yn

⁴ Cyflwynodd y Bwrdd Iechyd y Cynllun Cymhelliant Uno yn 2018 er mwyn cefnogi arferion sydd â meintiau rhestrau poblogaeth llai i gyrraedd y màs critigol angenrheidiol sy'n ofynnol i ddarparu'r gwasanaethau mwyaf effeithiol a chynaliadwy.

cynnwys, deintyddol, optometreg a fferyllfa gallu cynghori clinigol. Cefnogir capasiti'r Swyddfa Rhwydwaith Gofal Cymdogaeth gan gyllid o'r Rhaglen Strategol ar gyfer Gofal Sylfaenol ac mae'n cefnogi datblygiad Rhwydwaith Gofal Cymdogaeth a dylunio gwasanaethau clinigol cysylltiedig.

- 52 Ar hyn o bryd ac fel y nodwyd uchod, mae adnoddau sy'n cefnogi trawsnewid gofal sylfaenol ar wahân i gymorth ymarfer gofal sylfaenol craidd a allai olygu nad yw'r capasiti cyffredinol yn cael ei ddefnyddio'n llawn. Wrth adolygu swyddogaeth a lefelau adnoddau'r Tîm Cymorth, dylai'r Bwrdd Cynaliadwyedd Gofal Sylfaenol ystyried cyfleoedd i ddod ag adnoddau gweithredol a thrawsnewidiol at ei gilydd mewn ffordd fwy integredig i gryfhau gwytnwch a gwneud y gorau o adnoddau.

Atodiad 1

Dulliau archwilio

Mae **Arddangosyn 3** yn nodi'r dulliau a ddefnyddiwyd gennym i gyflawni'r gwaith hwn. Mae ein tystiolaeth wedi'i chyfyngu i'r wybodaeth a dynnwyd o'r dulliau isod.

Arddangosyn 3: dulliau archwilio

Elfen o ddulliau archwilio	Disgrifiad
Dogfennau	<p>Rydym wedi adolygu amrywiaeth o ddogfennau, gan gynnwys:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cynlluniau Rhwydwaith Gofal Cymdogaeth o 2020 ymlaen. • Cynlluniau Tymor Canolig Integredig y Bwrdd Iechyd. • Cynlluniau Blynyddol Clwstwr. • Papurau Bwrdd a Phwyllgor perthnasol sy'n canolbwyntio ar ofal sylfaenol. • Papurau yn ymwneud â Sesiwn Datblygu'r Bwrdd Ebrill 2023. • Agenda a phapurau Pwyllgor Diogelwch a Chanlyniadau Ansawdd Cleifion. • Adroddiadau Archwilio Mewnol Perthnasol gan gynnwys adroddiadau ar NCNs, a Chanolfannau Iechyd a Lles Tredegar a Chasnewydd. • Hunanasesiad. • Adnoddau datblygu arweinyddiaeth cydweithredol. • Strwythurau sefydliadol/sefydliadol. • Sesiynau briffio tîm Gweithredol perthnasol.
Cyfweliadau	<p>Fe wnaethom ni gyfweld â'r canlynol:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Cyfarwyddwr Gweithredol Gofal Sylfaenol (cyn ailstrwythuro). • Cyfarwyddwr Cynorthwyol Gofal Sylfaenol. • Ymgynghorydd Iechyd y Cyhoedd. • Aelod Annibynnol Arweiniol Gofal Sylfaenol. • Pennaeth Gofal Sylfaenol. • Dirprwy Gyfarwyddwr Meddygol.

Efen o ddulliau archwilio	Disgrifiad
Arsylwadau	Gwnaethom arsylwi ar sesiwn Datblygu'r Bwrdd yn canolbwyntio ar ofal sylfaenol ym mis Ebrill 2023.

Atodiad 2

Crynodeb o'r cynnydd yn erbyn ein hargymhellion ar gyfer 2019

Mae **Arddangosyn 4** yn nodi'r argymhellion a wnaethom yn 2019 ynghyd â'n hasesiad cryno o gynnydd yn 2023.

Arddangosyn 4: argymhellion a wnaethom yn 2019

Argymhelliad	Cynnydd
Argymhelliad R1a Cyfrifwch sefyllfa sylfaenol ar gyfer ei fuddsoddiad a'i ddefnydd adnoddau cyfredol mewn gofal sylfaenol a chymunedol.	Gweithredwyd – Gweler paragraff 23
Argymhelliad R1b Adolygu ac adrodd, o leiaf bob blwyddyn, ei fuddsoddiad mewn gofal sylfaenol a chymunedol, i asesu cynnydd ers sefyllfa'r llinell sylfaenol ac i fonitro i ba raddau y mae'n llwyddo i symud adnoddau tuag at ofal sylfaenol a chymunedol.	Gweithredwyd – Gweler paragraff 23
Argymhelliad 2 Dylai'r Bwrdd lechyd ddatblygu cynllun gweithredu ar gyfer codi proffil gofal sylfaenol yn y Bwrdd lechyd. Gallai camau gweithredu gynnwys sicrhau eitem sefydlog ar agenda'r Bwrdd ynghylch gofal sylfaenol a chyhoeddi adroddiad blynyddol ar ofal sylfaenol.	Parhaus – Gweler paragraffau 43 i 49
Argymhelliad 3a Adolygu cynnwys adroddiadau perfformiad y Bwrdd a'r pwyllgor er mwyn sicrhau bod digon o sylw yn cael ei roi i ofal sylfaenol.	Parhaus – Gweler paragraffau 43 i 49
Argymhelliad 3a Adolygu cynnwys adroddiadau perfformiad y Bwrdd a'r pwyllgor er mwyn sicrhau bod digon o sylw yn cael ei roi i ofal sylfaenol.	Parhaus – Gweler paragraffau 43 i 49

Argymhelliad	Cynnydd
<p>Argymhelliad 3b Adolygu'r amllder y mae'r Bwrdd a'r pwyllgorau yn derbyn adroddiadau perfformiad ynglŷn â gofal sylfaenol.</p>	<p>Parhaus – Gweler paragraffau 43 i 49</p>
<p>Argymhelliad 3c Adolygu'r ffordd y mae'n adrodd i'r Bwrdd a'r pwyllgorau ar hyn o bryd ar ei gynnydd o ran cyflawni ei gynlluniau ar gyfer gofal sylfaenol, ac yn bwysig, sut mae'n adrodd ar ganlyniadau gwell i gleifion mewn gofal sylfaenol.</p>	<p>Parhaus – Gweler paragraffau 43 i 49</p>
<p>Argymhelliad 4a Gweithio gyda'r NCNs i gytuno ar fframwaith penodol ar gyfer gwerthuso ffyrdd newydd o weithio, i ddarparu tystiolaeth o ganlyniadau buddiol a llywio penderfyniadau ynghylch a ddylid ehangu'r modelau hyn.</p>	<p>Parhaus – Gweler paragraff 30</p>
<p>Argymhelliad 4b Yn ganolog coladu gwerthusiadau o ffyrdd newydd o weithio a rhannu'r dysgu trwy roi cyhoeddusrwydd i'r negeseuon allweddol ar draws yr holl NCNs.</p>	<p>Parhaus – Gweler paragraff 30</p>
<p>Argymhelliad 4c Yn amodol ar werthuso cadarnhaol, dechreuwch ariannu'r modelau newydd hyn o gyllid prif ffrwd, yn hytrach nag o'r Gronfa Datblygu Gofal Sylfaenol.</p>	<p>Parhaus – Gweler paragraff 31</p>
<p>Argymhelliad 4d Gweithio gyda'r cyhoedd i hyrwyddo ffyrdd newydd llwyddiannus o weithio, yn enwedig mannau cyswllt cyntaf newydd mewn gofal sylfaenol sydd â'r potensial i leihau'r galw am apwyntiadau meddyg teulu.</p>	<p>Gweithredwyd – Gweler paragraff 32</p>
<p>Argymhelliad 5a Adolygu aeddfedrwydd cymharol NCNs, i ddatblygu a gweithredu cynllun i gryfhau ei gefnogaeth lle bo angen.</p>	<p>Gweithredwyd – Gweler paragraff 36</p>

Argymhelliad	Cynnydd
<p>Argymhelliad 5b Adolygu aelodaeth NCNs a phresenoldeb yng nghyfarfodydd NCN i asesu a oes angen cynyddu cynrychiolaeth gan awdurdodau lleol, y trydydd sector, cynrychiolwyr lleyg a grwpiau rhanddeiliaid eraill.</p>	<p>Gweithredwyd – Gweler paragraff 36</p>
<p>Argymhelliad 5c Egluro a rhoi cyhoedduswydd i'r trefniadau llywodraethu ac arweinyddiaeth ar gyfer NCNs, er mwyn sicrhau gwell dealltwriaeth o'r cyfrifoldebau ar gyfer gwneud penderfyniadau.</p>	<p>Gweithredwyd – Gweler paragraff 37</p>
<p>Argymhelliad 5d Sicrhau bod holl arweinwyr NCN yn mynychu'r cwrs Arweinwyr Gofal Sylfaenol Hyderus.</p>	<p>Gweithredwyd – Gweler paragraff 38</p>
<p>Argymhelliad 5e Ystyriwch gyflwyno swydd arweiniol NCN locwm, i weithio ar draws yr holl NCNs gan ddarparu capasiti ychwanegol ac ôl-lenwi ar gyfer arweinwyr. Gallai'r swydd hefyd fod yn werthfawr wrth rannu dysgu ar draws NCNs.</p>	<p>Wedi'i ddisodli – Gweler paragraff 39</p>

Atodiad 3

Ymateb sefydliadol i argymhellion archwilio

Mae **Arddangosyn 5** isod yn nodi ymateb y Bwrdd Iechyd i'n hargymhellion archwilio (yn dechrau ar dudalen 25)

Argymhelliad	Ymateb sefydliadol	Dyddiad cwblhau	Swyddog cyfrifol
<p>Argymhelliad 2</p> <p>Dylai'r Bwrdd Iechyd ddatblygu cynllun gweithredu ar gyfer codi proffil gofal sylfaenol yn y Bwrdd Iechyd. Gallai camau gweithredu gynnwys sicrhau eitem sefydlog ar agenda'r Bwrdd ynghylch gofal sylfaenol a chyhoeddi adroddiad blynyddol ar ofal sylfaenol.</p>	<p>Mae Cynllun Tymor Canolig Integredig y Bwrdd Iechyd yn seiliedig ar ddull cwrs bywyd, ac o ganlyniad mae'n cynnwys blaenoriaethau allweddol ar gyfer gofal sylfaenol i integreiddio ar draws y system gofal iechyd gyfan. Mae monitro elfennau sy'n gysylltiedig â Gofal Sylfaenol yr IMTP yn dilyn yr un fformat â meysydd eraill, gan gynnwys cyfarfodydd sicrwydd misol a gadeirir gan y Weithrediaeth, adolygiadau canol blwyddyn, adolygiadau diwedd blwyddyn a thrafodaeth dan arweiniad mater yn y Tîm Gweithredol, y Bwrdd Iechyd a phwyllgorau eraill.</p> <p>Gwahoddwyd yr Is-adran i arwain nifer o sesiynau datblygu'r Bwrdd dros y 12 mis diwethaf, yn enwedig cyflwyno'r cynllun Cynaliadwyedd Gofal Sylfaenol, sy'n cynnwys ehangu'r academi gofal sylfaenol ac sy'n allweddol wrth sicrhau gweithlu'r dyfodol. Mae cyfarfod wythnosol y Tîm Gweithredol yn darparu fforwm i drafod unrhyw faterion ar draws yr adrannau gweithredol, ac mae gofal sylfaenol yn ymddangos yn rheolaidd ar yr agenda. Bydd hyn yn cynnwys diweddariadau gan y tîm contractio gofal sylfaenol sy'n adrodd ar feddygon teulu a newidiadau contractwyr annibynnol eraill.</p> <p>Risg bosibl y gallai Gofal Sylfaenol golli proffil ar lefel Bwrdd oherwydd ailstrwythuro a rhoi'r gorau i'r swydd Cyfarwyddwr Gweithredol Gofal Sylfaenol. Fodd bynnag, daethpwyd â sefydlogrwydd i'r Is-adran Gofal Sylfaenol a Gwasanaethau Cymunedol trwy benodi Cyfarwyddwr Rhanbarthol newydd gyda phresenoldeb mewn uwch bwyllgorau o fewn yr HB.</p> <p>Nid yw Llywodraeth Cymru bellach yn ei gwneud yn ofynnol i'r Bwrdd Iechyd gyflwyno cynllun blynyddol ar gyfer gofal sylfaenol, fodd bynnag, cynhyrchir adroddiad at ddibenion mewnol.</p>	<p>Cwblhawyd</p>	<p>Cyfarwyddwr Llywodraethu Corfforaethol/ Cyfarwyddwr Rhanbarthol Cynradd a Chymuned</p>

Argymhelliad 3

- a) Adolygu cynnwys adroddiadau perfformiad y Bwrdd a'r pwyllgor er mwyn sicrhau bod digon o sylw yn cael ei roi i ofal sylfaenol.
- b) Adolygu'r amllder y mae'r Bwrdd a'r pwyllgorau yn derbyn adroddiadau perfformiad ynglŷn â gofal sylfaenol.
- c) Adolygu'r ffordd y mae'n adrodd i'r Bwrdd a'r pwyllgorau ar hyn o bryd ar ei gynnydd o ran cyflawni ei gynlluniau ar gyfer gofal sylfaenol, ac yn bwysig, sut mae'n adrodd ar ganlyniadau gwell i gleifion mewn gofal sylfaenol.

Fel gyda'r Is-adrannau gweithredol eraill, mae Gofal Sylfaenol yn rhan o agendâu rheolaidd y Byrddau Iechyd ar draws y gwahanol Bwyllgorau a Byrddau. Adroddir am berfformiad yr Is-adrannau fel rhan o'r adrodd trosfwaol yn erbyn yr IMTP ac fe'i cyflwynir i bob cyfarfod ffurfiol o'r Bwrdd a'r Pwyllgor Cyllid a Pherfformiad.

Bydd yr Is-adran Gofal Sylfaenol yn diweddarau'r Bwrdd Iechyd yn sesiwn Datblygu mis Ebrill i adrodd ar gynnydd yn erbyn llif gwaith cynaliadwyedd.

Mae gwaith yn mynd rhagddo i integreiddio data'r Is-adrannau yn yr Adroddiad Perfformiad ar gyfer y Pwyllgor Cyllid a Pherfformiad. I ddechrau, bydd hyn yn isafswm set ddata gyda chynlluniau i ehangu adrodd yn y dyfodol.

Gofynnir am adroddiadau ad hoc / pwnc-benodol a'u rhannu gyda'r Tîm Gweithredol / Bwrdd yn rheolaidd.

Cwblhawyd

Ebrill 2024

**Rhagfyr
2024**

**Cyfarwyddwr
Llywodraethu
Corfforaethol/
Cyfarwyddwr
Rhanbarthol
Cynradd a
Chymuned**

Argymhelliad 4a

- a) Gweithio gyda'r NCNs i gytuno ar fframwaith penodol ar gyfer gwerthuso ffyrdd newydd o weithio, i ddarparu tystiolaeth o ganlyniadau buddiol a llywio penderfyniadau ynghylch a ddylid ehangu'r modelau hyn.
- b) Yn ganolog coladu gwerthusiadau o ffyrdd newydd o weithio a rhannu'r dysgu trwy roi cyhoeddusrwydd i'r negeseuon allweddol ar draws yr holl NCNs.
- c) Yn amodol ar werthuso cadarnhaol, dechreuwch ariannu'r modelau newydd hyn o gyllid prif ffrwd, yn hytrach nag o'r Gronfa Datblygu Gofal Sylfaenol.

Mae fframwaith gwerthuso prosiectau NCN wedi'i sefydlu.

Bu rhai llwyddiannau o ran gwasanaethau sylweddol a ariannwyd yn flaenorol gan NCNs i ryddhau cyllid yn ôl i fentrau newydd. Mae hyn yn cynnwys trosi llawer o fferyllwyr sy'n seiliedig ar ymarfer i statws a gyflogir gan ymarfer a rhoi'r gorau i ariannu ffisiotherapi mynediad uniongyrchol / ffisiotherapyddion cyswllt cyntaf gyda dyfodiad yr Hwb MSK. Cynlluniau sy'n cael eu rhoi ar waith i ddefnyddio *Capasiti Adeiladu drwy Ofal Cymunedol: Cyllid Cyflymach* pellach i gynyddu prosiectau llwyddiannus eraill, megis cartrefi gofal yn y sector recriwtio. Rhai mentrau eraill sydd angen eu datrys, gan gynnwys ariannu Ymarferwyr Lles Seicolegol yn y dyfodol.

Mae gwaith sylweddol wedi'i wneud i ddeall goblygiadau model cymysgedd sgiliau amgen ar gyfer gofal sylfaenol. Mae cynlluniau gweithlu sydd wedi'u costio yn cael eu datblygu gyda chefnogaeth gan Dîm y Gweithlu Corfforaethol - sy'n cael eu hariannu drwy Raglen Strategol ar gyfer Gofal Sylfaenol.

Mae modelu'r gweithlu wedi nodi maint y broblem gyda dim hyfforddiant digonol yn cael ei gomisiynu gan AaGIC. Mae'r Bwrdd Iechyd wedi cytuno wedi hynny i fuddsoddi cyllid - fel pwysau cost - i mewn i Academi Gofal Sylfaenol a Chymunedol estynedig, mewn cytundeb bod model ariannu cynaliadwy yn y dyfodol yn flaenoriaeth.

Cwblhawyd

**Cyfarwyddwr
Gwasanaethau
Cynradd a
Chymunedol**

Archwilio Cymru

Ffôn: 029 2032 0500

Ffacs: 029 2032 0600

Ffôn testun: 029 2032 0660

E-bost: post@archwilio.cymru

Gwefan www.archwilio.cymru

We welcome correspondence and telephone calls in Welsh and English.
Rydym yn croesawu gohebiaeth a galwadau ffôn yn Gymraeg a Saesneg.